

2018

TURUN SEUDUN MUSIIKKIOPISTO
OPETUSSUUNNITELMA

Hyväksytty 12.06.2018

TURUN SEUDUN MUSIIKKIOPISTON OPETUSSUUNNITELMA

JOHDANTO

Turun seudun musiikkiopisto on Turun seudun musiikkiopiston kannatusyhdistyksen ylläpitämä oppilaitos, joka antaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetusta.

Taiteen perusopetuksesta säädetään laissa (633/1998) ja asetuksessa (813/1998) taiteen perusopetuksesta.

Tämä opetussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen määrittämien opetussuunnitelmien perusteiden (2017) mukaisesti ja Turun seudun musiikkiopiston kannatusyhdistyksen hallitus on hyväksynyt tämän opetussuunnitelman 12.6.2018.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opintonsa 31.7.2018 jälkeen aloittavat oppilaat opiskelevat opetussuunnitelman mukaan, joka on laadittu näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Ennen 1.8.2018 taiteen perusopetuksessa laajan oppimäärän opintonsa aloittaneet oppilaat voivat suorittaa opintojaan kumottujen määräysten mukaan laadittuja opetussuunnitelmia noudattaen enintään 31.7.2021 saakka.

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	1
SISÄLLYS.....	1
1. Toiminta-ajatus.....	3
2. Arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö, toimintakulttuuri.....	3
2.1 Arvot.....	3
2.2 Oppimiskäsitys	3
2.3 Oppimisympäristö	3
2.4 Toimintakulttuuri	4
3. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän taiteenalojen yhteiset tavoitteet	4
4. Työtavat musiikin opetuksessa	4
5. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän tavoitteet	5
6. Opintojen rakenne ja laajuus	5
6.1 Oppimäärät ja niiden laajuudet	5
6.2 Opintokokonaisuudet.....	6
6.2.1 Instrumenttitaidot.....	6
6.2.2 Musiikin hahmottaminen	6
6.2.3 Yhteissoitto.....	6
6.2.4 Teknologia	7

6.2.5 Säveltäminen ja improvisointi	7
7. Varhaisiän musiikkikasvatus	7
8. Musiikin perusopinnot	7
8.1 Perusopintojen sisällöt	8
8.2 Perusopintojen tavoitealueet	8
9. Syventävät opinnot	9
9.1 Syventävien opintojen sisällöt.....	9
9.2 Syventävien opintojen tavoitealueet	9
10. Aikuisten musiikin opetus	10
11. Opiskelun ja oppimäärän yksilöllistäminen.....	10
12. Arviointi	10
12.1 Arviointi opintojen aikana	11
12.1.1 Arviointikeskustelu	11
12.1.2 Portfolio	11
12.2 Opintokokonaisuuksien tasojen tavoitteiden saavuttamisen arviointi	11
12.3 Perusopintojen oppimäärän arviointi	12
12.4 Oppimäärän arviointi (päättötodistus)	12
12.5 Arviointikriteerit.....	12
12.5.1 Perusopintojen arviointikriteerit.....	12
12.5.2 Syventävien opintojen arviointikriteerit	13
12.6 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	13
13. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.....	14
13.1 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus.....	14
13.2 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus.....	14
13.3 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista.....	15
14. Oppilaaksi ottamisen periaatteet.....	15
Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	15
16. Toiminnan jatkuva kehittäminen	16

1. Toiminta-ajatus

Turun seudun musiikkiopisto järjestää harrastuspainotteista ja ammattiopintoihin valmentavaa musiikin opetusta. Opetuksen tavoitteena on musiikkikasvatuksen keinoin edistää henkistä hyvinvointia, kehittää valmiuksia luovaan ja monipuoliseen musiikin harrastamiseen ja esittämiseen sekä järjestää myös muuta musiikkikulttuuriin liittyvää toimintaa.

2. Arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö, toimintakulttuuri

2.1 Arvot

TSMO:n toiminta rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämäänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista kehittämällä ajattelun taitoja ja luovuutta. Opetuksen lähtökohtana ovat musiikille ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. TSMO luo pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

2.2 Oppimiskäsitys

TSMO:n oppimiskäsityksen mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Musiikin oppiminen on vuorovaikutuksellista. Se liittyy sosiaaliseen ja kulttuuriseen tilanteeseen. Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että oppimisympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että se mahdollistaa erilaisten oppilaiden edistymisen.

Oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on osa yksilön kasvua ihmisenä ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta.

Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

2.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. TSMO:n oppimisympäristö on fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallinen, ilmapiiriltään avoin ja myönteinen sekä rohkaiseva. Se tukee oppilaiden kasvua ja innostaa heidät oppimiseen. Se tarjoaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Oppimisympäristö luo edellytykset musiikille ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Opetussuunnitelman

mukainen musiikin opiskeleminen on mahdollista asianmukaisten tilojen, työvälineiden ja materiaalien sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen ansiosta.

2.4 Toimintakulttuuri

Oppilaitoksen toimintakulttuuri muodostuu taiteen perusopetusta ohjaavien ja muiden normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä yhteisön jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista.

Yhteinen toimintakulttuuri edistää musiikkiopiston tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri ilmenee kaikessa toiminnassa sekä vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta. Tavoitteena on luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Kokemus osallisuudesta syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa ja kulttuurinen monimuotoisuus.

Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös musiikkiin liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Olennaista toimintakulttuurin kehittämisessä on oppilaitoksen johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta tarvitaan sekä oppilaitosyhteisön sisäisessä että huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

3. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän taiteenalojen yhteiset tavoitteet

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle. Opinnot tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita innostetaan käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä. Laajan oppimäärän tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Oppilaita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta. Opintojen edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan. Opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää hänelle merkityksellisiä taiteenalan ilmaisutapoja. Oppilaita kannustetaan tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin.

Opinnoissa kehittyvä monilukutaito tukee oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan musiikkia historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille.

4. Työtavat musiikin opetuksessa

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus. Oppilaille tarjotaan myös mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun. Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Musiikkiopisto ja opettajat huolehtivat yhdessä opiskeluympäristön kehittämisestä siten, että monipuolinen työskentely ja työtapojen käyttö

opetuksessa on mahdollista. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät, kun oppilasta ohjataan työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.

5. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän tavoitteet

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan ja iloitsee oppimisestaan. Opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopinnot jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Musiikillisten taitojen kartuttamisen lisäksi oppilasta rohkaistaan opinnoissaan esteettiseen kokemukseen, luovaan ajatteluun ja tuottamiseen sekä uusien ratkaisujen etsimiseen. Opinnot edessä oppilas oppii tunnistamaan musiikilliset vahvuutensa ja löytää omat tapansa ilmaista itseään musisoiden. Opetus tukee oppilaan myönteisen minäkuvan, terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan tekemisen ja osallisuuden kautta ymmärtämään musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvina ilmiöinä. Näin oma musiikkiharrastus voi asettua osaksi elävää ja toimivaa musiikkikulttuuria sekä koko taiteiden kenttää.

6. Opinnot ja laajuus

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia. Laaja oppimäärä jakaantuu perusopintoihin, joiden laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventäviin opintoihin, joiden laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tarkoittama tunti on 45 minuuttia.

Perusopinnot edeltävää varhaisiän musiikkikasvatusta annetaan musiikkileikkikoulussa. Musiikkileikkikoulun opetusta järjestetään 0–6-vuotiaille. Sen laskennallinen laajuus on 260 tuntia.

Varhaisiän musiikkikasvatusta	260 tuntia
Perusopinnot	800 tuntia
Syventävät opinnot	500 tuntia

Opetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Opintokokonaisuudet on jaettu neljään tasoon.

Instrumentti- opinnot	Musiikin hahmotta- minen	Yhteis- musisointi	Musiikin teknologia	Säveltämi- nen ja improvisointi
1 (200 t)	1 (100 t)	1 (100 t)	1 (100 t)	1 (100 t)
2 (200 t)	2 (100 t)	2 (100 t)	2 (100 t)	2 (100 t)
3 (200 t)	3 (100 t)	3 (100 t)	3 (100 t)	3 (100 t)
4 (200 t)	4 (100 t)	4 (100 t)	4 (100 t)	4 (100 t)

(t=laskennallinen tuntimäärä)

6.1 Oppimäärät ja niiden laajuudet

Oppilas on suorittanut **perusopinnot**, kun hän on suorittanut itse valitsemiensa opintokokonaisuuksien tasojen yhteensä perusopinnot edellyttämän 800 tunnin laajuudessa.

Oppilas on suorittanut **syventävät opinnot**, kun hän on perusopintojensa oppimäärän (800) lisäksi suorittanut itse valitsemiensa opintokokonaisuuksien tasoja yhteensä syventävien opintojen edellyttämän 500 tunnin laajuudessa. Lopputyö on osa syventäviä opintoja.

Opintokokonaisuuksien ja niiden tasojen sisällöt on kuvattu tämän opetussuunnitelman liitteessä.

6.2 Opintokokonaisuudet

Musiikkiopiston perus- ja syventävien opintojen tarjonta jakautuu opintokokonaisuuksiin, jotka ovat

- instrumenttiopinnot
- musiikin hahmottaminen
- yhteismusisointi
- musiikin teknologia
- säveltäminen ja improvisointi.

6.2.1 Instrumenttitaidot

Instrumenttitaitojen opintokokonaisuuteen sisältyy

- oman instrumentin hallinta ja tekniikka
- sujuvuus, pulssi, kuunteleminen
- ilmaiseminen ja tulkinta
- esittäminen ja musiikillisen ajatuksen välittäminen
- oman ilmaisun löytäminen
- notaatio omalle soittimelle
- harjoittelutaidot, ergonomia
- nuotinluku omalla soittimella.

6.2.2 Musiikin hahmottaminen

Musiikin hahmottamisen opintokokonaisuuteen sisältyy

- notaation luku- ja kirjoitustaidot
- kuulonvarainen hahmottaminen
- säveltapailu
- säveltäminen ja improvisointi
- musiikin teoria
- musiikkitieto.

6.2.3 Yhteissoitto

Yhteissoiton opintokokonaisuuteen sisältyy

- musisoiminen erilaisissa kokoonpanoissa ja oman soittimen rooli erilaisissa yhteissoittotilanteissa
- vuorovaikutus yhteissoittotilanteissa
- harjoittaminen ja esittäminen yhdessä.

6.2.4 Teknologia

Teknologian opintokokonaisuuteen sisältyy

- musiikkiin liittyvä netin käyttö
- nuotinkirjoitusohjelmiin tutustuminen
- äänen ja kuvan tallentaminen
- teknologia säveltämisen apuna
- soitinkohtaiset teknologiamahdollisuudet.

6.2.5 Säveltäminen ja improvisointi

Säveltämisen ja improvisoinnin opintokokonaisuuteen sisältyy

- tutustuminen improvisointiin musiikin eri genreissä
- omien ideoiden tuottaminen ja työstäminen
- vapaa improvisointi
- improvisaatiosta sävellykseksi
- tyylinmukainen improvisointi.

7. Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Myönteiset musiikilliset elämykset muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Leikinomaisella toiminnalla edistetään lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta.

Varhaisiän musiikinopetuksessa lapsi voi käydä ryhmässä joko yhdessä tutun aikuisen kanssa tai itsenäisesti ryhmän muiden lasten kanssa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa musiikki toimii lapsen ja tämän aikuisen vuorovaikutuksen tukena ja toiminnan innostajana. Lapsi on tässä vaiheessa noin 0–3-vuotias. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa lapsi harjoittelee ilmaisemaan itseään musiikin avulla, opettajan avustuksella ja yhdessä toisten lasten kanssa. Tällöin lapsi on noin 3–6-vuotias.

Musiikkileikkikouluopetuksen lähtökohtina ovat tekemällä oppiminen, luovuuden hyödyntäminen, moniaistillisuus ja elämyksellisyys. Eri ikäryhmille on tavoitemalli, jonka toteuttamiseen vaikuttavat mm. lasten ikä ja kehitysvaihe. Työtapoina käytetään mm. laulamista ja loruttelua, soittamista, liikkumista ja rytmiikkaa, kuuntelua ja leikkiä. Lisäksi opettajan työvälineenä on hänen persoonansa ja musiikillinen minäkuvansa.

8. Musiikin perusopinnot

Perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilas musiikin tavoitteelliseen opiskeluun ja musiikillisten taitojen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan musiikin perusopinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua.

Perusopinnot sisältävät viisi opintokokonaisuutta. Opintokokonaisuuksien vaihtoehtoisuutta hyödyntäen oppilas voi valita erilaisia suuntautumsvaihtoehtoja. Vaihtoehtoiset

opintokokonaisuudet ja suuntautumisvaihtoehdot suunnitellaan tukemaan oppilaan omia tavoitteita ja kiinnostuksen kohteita. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita kohdassa 8.2 esitetyiltä tavoitealueilta.

8.1 Perusopintojen sisällöt

Perusopintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen instrumentin perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin ottaen huomioon oppilaan tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista.

8.2 Perusopintojen tavoitealueet

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja ilmaisukeinonsa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa
- rohkaista oppilasta tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu
- ohjata oppilasta säännölliseen harjoitteluun ja oppimisensa arviointiin
- ohjata oppilasta musisoimaan korvakuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja
- kannustaa oppilasta soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa
- tarjota oppilaille tilaisuuksia tutustua musiikkiteknologiaan työvälineenä
- ohjata oppilasta käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä
- ohjata oppilasta havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan se osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan
- ohjata oppilasta musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden hahmottamiseen
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta.

Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja.

9. Syventävät opinnot

Syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla musiikkipiston opetustarjonnan pohjalta. Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa. Syventäviin opintoihin sisältyy keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia. Niitä hyödyntäen oppilas voi valita erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja. Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet ja suuntautumisvaihtoehdot suunnitellaan tukemaan lopputyön toteuttamista. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita kohdassa 9.2 esitetyiltä tavoitealueilta.

9.1 Syventävien opintojen sisällöt

Syventävien opintojen keskeisinä sisältöinä ovat oppilaan musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen henkilökohtaisessa ohjauksessa, ohjelmiston laajentaminen sekä erilaisissa musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen. Opintoihin sisältyy myös musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolista kehittämistä.

9.2 Syventävien opintojen tavoitealueet

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan
- kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti
- rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä
- ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan
- opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan
- ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulonsuojelusta musisoidessaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista
- ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia
- ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.

Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia
- rohkaista oppilasta hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.

10. Aikuisten musiikin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan musiikin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

11. Opiskelun ja oppimäärän yksilöllistäminen

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan opetussuunnitelman mukaisesti, niitä voidaan yksilöllistää ja oppilaalle laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. Yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettua opetusta.

Musiikkiopiston tehtävänä on pitää vanhemmat ajan tasalla opintojen etenemisestä. Huoltajien toivotaan ilmoittavan musiikkiopintoihin olennaisesti vaikuttavista tekijöistä. Tavoitteena on jatkuva vuorovaikutus kodin ja musiikkiopiston välillä.

12. Arviointi

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä. Myönteisessä hengessä annettava ohjaava palaute on olennainen osa musiikin oppimisprosessia ja opettamista. Sen tarkoituksena on ohjata oppilasta omien tavoitteiden asettamiseen ja tukea häntä niiden saavuttamisessa.

Arvioinnissa ja palautteen antamisessa otetaan huomioon oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen. Arviointia tehtäessä huolehditaan, että arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin.

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää. Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Opintojen aikaisessa arvioinnissa otetaan huomioon näissä opetussuunnitelman perusteissa kuvatut taiteenalan laajan oppimäärän arvioinnin kohteet

(esittäminen ja ilmaiseminen, oppimaan oppiminen ja harjoittelu, kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen sekä säveltäminen ja improvisointi).

12.1 Arviointi opintojen aikana

12.1.1 Arviointikeskustelu

Arviointikeskustelu muodostaa musiikkiopiston arvioinnin ja palautteen antamisen perustan. Arviointikeskusteluja käydään monipuolisesti opiskelun kestäessä eri muotoisina oppilaan sekä huoltajien ja opettajan välillä. Arviointikeskustelu on vuorovaikutteista, mahdollistaa oppilaan osallisuuden ja antaa mahdollisuuden välittömään suulliseen palautteeseen.

Arviointikeskusteluja käydään musiikkiopiston arkisessa työssä esim. oppituntien yhteydessä kiinteästi opetustapahtuman lomassa.

Lukuvuoden alkaessa ja päättyessä toistuviin yhteenvetoarviointikeskusteluihin kutsutaan myös huoltajat mukaan. Lukuvuoden päätteeksi pidettävästä arviointikeskustelusta (kevätarviointikeskustelu) laaditaan kirjallinen sanallinen yhteenveto, joka annetaan tiedoksi huoltajille ja viedään myös oppilasrekisteriin. Muista arviointikeskusteluista kirjataan tarpeen mukaan oppilaan portfolioon.

Lukuvuoden päättyessä pidettävässä kevätarviointikeskustelussa luodaan katsaus oppilaan harjoitteluun, oppimistaitoihin sekä oppilaan ja opettajan väliseen vuorovaikutukseen kuluneen lukuvuoden aikana sekä todetaan mahdolliset suoritettut opintokokonaisuudet.

Oppilaalla on mahdollisuus saada palautetta opiskelustaan ja osaamisestaan myös muilta kuin omalta opettajaltaan. Tämä voi tapahtua esitysten tai esiintymisten yhteydessä järjestettävien arviointikeskusteluiden muodossa.

12.1.2 Portfolio

Opiskeluportfolio tarkoittaa opiskelijan itsensä keräämää näytekokoelmaa, joka edustaa hänen omasta mielestään monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti juuri hänen omaa oppimistaan. Se voi sisältää paitsi nuotteja myös mm. tallenteita musiikkiesityksistä sekä opettajien, opiskelutoverien ja opiskelijan itse suorittamaa opiskelutavoitteiden, -prosessin ja -tulosten pohdintaa, jonka voi laajentaa myös oppimispäiväkirjaksi. Mielekkäässä portfolion kokoamisprosessissa opiskelija kerää portfoliota koko opiskelun ajan. Näin hän tulee arvioineeksi kriittisesti opiskeluaan, sen sisältöjä ja tuotoksia sekä tunnistamaan vahvoja puoliaan ja heikkouksiaan. Opiskeluportfolio voi tuoda esiin monta näkökulmaa ja tasoa oppimisesta. Keskeistä ei ole niinkään opiskelun tuotosten vaan itse kehitysprosessin arviointi.

12.2 Opintokokonaisuuksien tasojen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opintokokonaisuuksien sisällöt on jaettu neljään tasoon. Oma opettaja arvioi oppilaan edistymistä ja osaamista sanallisesti ja toteaa opintokokonaisuuden tason suoritetuksi. Tason saavuttamisen arviointikeskustelun tiivistelmä kirjataan oppilasrekisteriin.

12.3 Perusopintojen oppimäärän arviointi

Perusopintojen päättyessä oppilas saa **todistuksen suoritetuista perusopinnoista**. Siinä annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

12.4 Oppimäärän arviointi (päätötodistus)

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat syventävät opinnot. Arviointi kertoo, miten oppilas on saavuttanut taiteenalan laajan oppimäärän syventävien opintojen tavoitteet. Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Syventävien opintojen aikana oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Laajan oppimäärän arviointi perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin laajan oppimäärän arvioinnin kriteereihin. **Päätötodistukseen** merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arviossa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

12.5 Arviointikriteerit

Arviointikriteereitä käyttämällä voidaan arvioida, miten hyvin oppilas on saavuttanut oppimiselle ja osaamiselle asetetut tavoitteet.

12.5.1 Perusopintojen arviointikriteerit

Perusopintojen arviointikriteerit viittaavat opetussuunnitelman kohdassa 8.2 esitettyihin tavoitealueisiin:

Esittäminen ja ilmaiseminen

- Oppilas osoittaa löytäneensä omia musiikillisia vahvuuksia ja ilmaisukeinoja.
- Oppilas pystyy elävään musiikilliseen ilmaisuun.
- Oppilas hallitsee esiintymistilanteita.
- Oppilas tuntee myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja ja osaa suhteuttaa niitä omaan musiikkiinsa.

Oppiminen ja oppimaan harjoittelu

- Oppilas on oppinut instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja, joilla hän voi rakentaa soittimensa itsenäistä hallintaa ja omaehtoista ilmausua.
- Oppilas osaa harjoitella säännöllisesti ja arvioida omaa osaamistaan.
- Oppilas osaa soittaa korvakuulolta sekä lukea ja tulkita musiikin lajille ominaisia merkitsemistapoja.
- Oppilas osaa soveltaa musiikin hahmotustaitojaan musisoidessaan (soittaessaan / säveltäessään).
- Oppilas osaa hyödyntää musiikkiteknologiaa työvälineenään.
- Oppilas tuntee ergonomisesti oikeita soittotapoja ja sopivia harjoittelumenetelmiä.
- Oppilas osaa havainnoida ääniympäristöään ja suojella kuuloaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

- Oppilas osaa kuunnella omaa musisointiaan ja mukauttaa sen osaksi musiikillista kokonaisuutta.
- Oppilas osaa lukea ja kirjoittaa musiikkia.
- Oppilas osaa tunnistaa musiikista sen ominaispiirteitä ja hahmottaa sen rakenteita.
- Oppilas osoittaa aktiivisuutta musiikin kuuntelijana ja kiinnostusta musiikin historiaan.

Säveltäminen ja improvisointi

- Oppilas pystyy tuottamaan musiikillisia ideoita ja tekemään omia ratkaisujaan.
- Oppilas tuntee ja osaa soveltaa improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perusteita.

12.5.2 Syventävien opintojen arviointikriteerit

Syventävien opintojen arviointikriteerit viittaavat opetussuunnitelman kohdassa 9.2 esitettyihin tavoitealueisiin:

Esittäminen ja ilmaiseminen

- Oppilas pystyy elävään ja monipuoliseen musiikilliseen ilmaisemiseen.
- Oppilas on kehittänyt omia painopistealueita, joilla hän pystyy tulkitsemaan ja esittämään musiikkia.
- Oppilas hallitsee monipuolisia esiintymistilanteita.
- Oppilas osaa soveltaa omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.

Oppiminen ja oppimaan harjoittelu

- Oppilas osaa asettaa opiskelulle omia tavoitteita ja suunnata omaa opiskeluaan.
- Oppilas osaa arvioida omaa edistymistään ja pystyy nauttimaan osaamisestaan.
- Oppilas osaa valita taitojaan kehittävää ohjelmistoa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.
- Oppilas osaa musisoidessaan huolehtia fyysisestä toimintakyvystään, ergonomiasta ja kuulonsuojelusta.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

- Oppilas osaa kuunnella ja kehittää omaa musisointiaan solistina sekä ryhmän jäsenenä.
- Oppilas osaa tarkastella soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista.
- Oppilas osaa hahmottaa musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia.
- Oppilas osaa hyödyntää kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.

Säveltäminen ja improvisointi

- Oppilas pystyy improvisoimaan, sovittamaan ja säveltämään omaa musiikkia.
- Oppilas pystyy hyödyntämään musiikkiteknologian suomia mahdollisuuksia ja työvälineitä.

12.6 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään kuten edellä on kuvattu.

13. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

13.1 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

13.2 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman.

13.3 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista

Oppilaalle annetaan pyydettyessä osallistumistodistus suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

14. Oppilaaksi ottamisen periaatteet

Musiikkiopiston oppilaaksi ottamisen periaatteena on, että kaikilla on kyky oppia musiikkia ja nauttia musiikista. Näin ollen halu oppia ja nauttia on riittävä peruste musiikkiopiston oppilaaksi ottamiselle. Perinteisiä pääsykokeita erilaisine musikaalisuus- tai soveltuvuustesteineen ei käytetä. Oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä vapautuville paikoille.

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta.

Alle kouluikäisille (0–6 vuotta) annetaan varhaisiän musiikkikasvatusta musiikkileikkikoulussa. Perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa ikäraajat ovat *7–26 vuotta* (laskettuna lukuvuoden aikana täyteen tulevasta iästä).

Aikuisille (yli 26 vuotta) voidaan antaa perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa opetusta opetuksen järjestäjän erikseen määrittelemässä laajuudessa.

Ikärajojen suhteen noudatetaan seuraavaa:

1. Alle kouluikäisille (0–6 vuotta) annetaan varhaisiän musiikkikasvatusta musiikkileikkikoulussa.
2. Perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa ikäraajat ovat 7–26 vuotta (laskettuna lukuvuoden aikana täyteen tulevasta iästä)
3. Oppilaat, joiden kotikunta asettaa TSMO:n opetussuunnitelmaa alempia ikärajoja, voivat opiskella TSMO:n opetussuunnitelman mukaiseen ikärajaan asti maksamalla itse kunnan osuuden.
4. Yli 26 vuotiaille voidaan antaa opetusta perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa, jolloin kunnan maksuosuus heidän opintojensa kustannuksista siirtyy heidän maksettavakseen.

Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Yhteistyö oppilaiden huoltajien kanssa perustuu opettajien, oppilaan ja huoltajien säännölliseen vuorovaikutukseen. Musiikkiopisto ottaa huoltajat osallisiksi lasten opintojen suunnitteluun ja antaa heille säännöllisesti tietoa opintojen sujumisesta.

Huoltajia kuullaan musiikkiopiston sisäisen arvioinnin yhteydessä sekä vanhempainilloissa. Heille tiedotetaan musiikkiopiston toiminnasta Wilman välityksellä ja uutiskirjein. Huoltajat voivat osallistua musiikkiopiston kannatusyhdistyksen luottamustehtäviin.

Musiikkiopisto järjestää konsertteja ja koulutustapahtumia yhdessä seutukunnan muiden musiikkioppilaitosten kanssa. Kumppanit voivat olla myös valtakunnallisia ja kansainvälisiä sekä myös muiden alojen oppilaitoksia.

Alueellisena oppilaitoksena Turun seudun musiikkiopiston tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat Turun alueen kunnat. Kuntien ja musiikkiopiston ylläpitäjän väliset sopimukset opetuksen järjestämisestä edellyttävät musiikkiopistolta säännöllistä yhteydenpitoa kuntien hallintoon.

Turun seudun musiikkiopisto on jäsenenä Suomen Musiikkioppilaitosten liitto ry:ssä, joka mm. seuraa musiikkioppilaitosten asioita valtionhallinnossa.

16. Toiminnan jatkuva kehittäminen

Lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden arjen muutokset, teknologian ja koko yhteiskunnan kehitys vaikuttavat musiikinopetuksen toimintaympäristöön. Turun seudun musiikkiopisto kehittää toimintaansa jatkuvasti pysyäkseen mukana muutoksessa. Musiikkiopisto kerää palautetta asiakkailtaan ja henkilöstöltään. Musiikkiopisto seuraa musiikkialan ja pedagogiikan kehitystä ja toteuttaa itse tai oppilaitosverkostojen osana kehittämishankkeita. Musiikkiopisto järjestää henkilöstön täydennyskoulutusta ja tukee henkilöstön osallistumista alan koulutukseen.